

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 5 mars 1901 kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o
2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl.
Maj:t angående åtgärder för främjande af den bygg-
nadskonst, som berör landtmannahem och arbetarebo-
städer.*

Till utskottet har hänvisats en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 6, deri herr *J. G. Hazén* hemställt om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag till åtgärder för främjande af den byggnadskonst, som närmast berör landtmannahem och arbetarebostäder.

Motionären framhåller såsom stöd för denna sin hemställda följande:

»Med tacksamhet må erkännas, att state, landsting och hushållnings-sällskap gjort mycket till att främja landsbygden och dess många näringskällor. Man har icke allenast sedan ålder nitälskat om en planmessig skiftesfördelning af jorden utan äfven mer och mer visat intresse för sjelfva jordens vård, för skogsplantering, trädgårdsskötsel m. m. Till fromma för mindre bemedlade har man ock på senare tiden gifvit egna-hems-frågan en

mera framskjuten ställning i syfte att så många som möjligt må vinna tryggad grund för egna hemmet. — Men under allt detta har man, såsom mig synes, egnat alltför liten uppmärksamhet åt sjelfva *hemmet*, eller närmare uttryckt, åt sjelfva den *bostad*, som omsluter egna härden.

Väl är det sant, att vi i vårt land hafva många skickliga ingenjörer och byggmästare, flere lägre och högre tekniska skolor, konstakademi och äfven andra inrättningar, genom hvilka byggnadskonst främjas och omhuldas; men dervid torde beaktas, att den byggnadskonst, som härifrån utgår, står som mest i samband med monumentala byggnader, med byggnadsverksamheten i städerna eller ock med landsbygdens mera framstående byggnader. Den når föga den stora allmänheten. I regel är den för dyr och i öfrigt ej nog tillgänglig för att lämpligen kunna anlitas med afseende på arbetarbostäder och mest förekommande landtmannahem. Vi torde hafva tillräckligt af den byggnadskonst, som påsyftar att med rika tillgångar bilda ståtliga praktvåningar; men med visshet hafva vi för litet af den teoretiska och praktiska byggnadsskicklighet, som med mindre tillgångar påsyftar enkla och sunda, solida, ändamålsenliga och behagliga allmogehem.

Då offentliga åtgärder vidtagas för framåtskridande på andra områden, så frågas: hvarför skulle ej tiden vara inne till att äfven åt sistnämnda viktiga område egna förökad uppmärksamhet? När en bostad bygges, så företages en verksamhet, som har betydelse icke blott för det närvarande utan långt in i framtiden. Den uppförda bostaden blir i många hänseenden ett kulturminnesmärke. Den har stor betydelse för de många, som der skola hafva herberge, både med afseende på trefnad och helsovård, och den har betydelse för den omgifvande bygden vare sig till lyftning eller till disharmoni. Härtill kommer, att skogarne glesna, hvarför det är en ren nationalvinst att vid bostäders uppförande det dyrbara byggnadsmaterialet kommer att användas så planmessigt och ekonomiskt som möjligt. Det samma gäller naturligtvis äfven med afseende på ladugårdar och öfriga uthus.

Det behöfver knappt erinras, att ett illa uppfördt hus, der slumpen uppgjort ritningen och der skyndsamheten varit förnämsta byggnadsmeriten, blir i längden ett dyrt hus. ● Det kräfver dryga kostnader för reparationer och bränsle. Det blir aldrig riktigt färdigt och kommer att sakna framtidvärde.

I anledning häraf synes det välbetänkt att för här afhandlade ändamål *särskilda skolor* blifva inrättade i vårt land, der personer med god folkskolebildning och någon praktik inom byggnadsyrket kunde erhålla tjenlig

utbildning. Med exempel hemtade från landtbruksskolorna torde sådana skolor lämpligen kunna inrättas med anslag från staten samt med bidrag från landsting, hushållningssällskap eller enskilde.

Der ifrågavarande bildningsanstalter komme till stånd och blefve ändamålsenligt ordnade, kunde man förvänta, att de blefve fruktbarande medelpunkter för verkligt odlande af den byggnadskonst, som närmast berör den stora allmänheten — och detta på sådant sätt, att den i förökadt mått komme att motsvara dess mångskiftande lif och verksamhet. I berörda skolor funne man ock den gifna platsen, der goda råd kunde inhemtas, der byggnadsskickliga personer kunde utbildas till att både uppgöra och förstå byggnadsritningar och genom hvilka förökad sakkunnighet och hjälp kunde erhållas äfven med afseende på lämplig anordning för skolhus, försörjningsanstalter och andra offentliga byggnader.»

Åstadkommandet af sunda, billiga och solida landtmannahem och arbetarebostäder är, såsom motionären betonat, utan tvifvel en mycket viktig fråga för vårt folk; och har motionären derfor framkastat den tanken, att man för främjandet af denna fråga genom särskildt inrättade skolor borde sörja för teknisk utbildning i den byggnadskonst, som närmast afser landtmannahem och arbetarebostäder.

Af den utredning, som inom utskottet förebragts, har emellertid utskottet inhemtat, att, förutom det särskilda yrkesskolor finnas, der undervisning i i byggnadslära meddelas, sådan undervisning ingår i läroplanerna vid en del folkhögskolor äfvensom vid samtliga de landtmannaskolor, som finnas i skilda delar af vårt land. En dylik undervisning vid dessa skolor synes bättre tillgodose de särskilda betingelser i afseende å byggnadssätt m. m., som de olika landsdelarnes klimat och öfriga naturförhållanden medföra, än inrättandet af några ytterligare yrkesskolor för inhemtandet af sådan byggnadskonst, hvarom här är fråga.

Utskottet håller tillika före, att hushållningssällskapen inom de olika länen icke lära underlåta att, der detta finnes vara af behovet påkalladt, än vidare befrämja denna byggnadskonst och utbildning deri.

Den utveckling och lyftning, som under senare tider förmärkts på så många områden inom vårt land, har föröfrigt framträdt jemväl i den byggnadskonst, som berör landtmannahem och arbetarebostäder, samt verkat en afsevärd förbättring af dessa. Särskildt har den föreningsrörelse, som äsyftar befrämjandet af egna-hems-frågan, på många ställen i vårt land åstadkommit uppförandet af sunda, rymliga och solida arbetarebostäder och sålunda skapat goda förebilder i detta hänseende.

Med fullt erkännande af förevarande frågas stora betydelse och det varma intresse, som förestafvat motionärens i ämnet gjorda framställning, får dock utskottet med anledning af hvad här ofvan anförts, vördsamt hemställa,

att herr Hazéns ifrågavarande motion icke må till någon kammarens åtgärd föränleda.

Stockholm den 5 mars 1901.

På utskottets vägnar:

G. KRONLUND.